

"EDINOST"

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanih ob **torških, četrčkih in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— . . . 4.50 za pol leta . . . 6.— . . . 9.— za vse leto . . . 12.— . . . 18.—

Naročnino je plačevati naprej na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglas se računa po tarifu v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje precej, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnico in javno zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, kor nfrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema *upravitelj* ulica Molino piccolo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odprto reklama oče so prosto poštnine.

„P edinosti je moč“.

Prstan na oltar rodoljubja!

Gosti, sivi oblaki se vlačijo po temnem obnebu; vzduh, težak ko svinec, tišči ob naša prsa; od daleč je čuti zamolklo gromenje. Človeška bitja so vznemirjena. Brižni gospodar-kmetovalec obrača v moreči skrbi svoje oči proti nebu, boječi se, da sedaj pa sedaj usuje se izpod neba ledeno zrnje, ki mu v hipu uniči plod nebrojnih žuljev in obilega truda in potu.

Temneje in temneje postaja nebo, gromenje postaja čim pogostejše in strahoviteje, blesteče in vid jemajoče bliskanje razsvetljava sedaj pa sedaj obzorje se svojo divno-grozno svetlobo. Nebo je zaprto od vseh strani; nikjer ga ni koščeka svetlejšega obnebja, ki bi vsaj nekoliko ublaževal grozoto tega prizora. Vse zaprto, vse tako tesno, da se vidi človeškemu bitju kakor da ne more sopsti, ker mu primanjkuje sape.

Nesrečonosni trenotek to, nesrečonosne tiste mase sivih oblakov tam gori na nebu, ki se ne morejo premakniti na nobeno stran menda vsled svoje lastne teže, vsled teže svoje vsebine — in ta vsebina donša nesrečo...

In slednjič oblaki ne morejo prenašati več svoje lastne teže... dolj raz visočino jamejo kapati debele kaplje... huda ura je tu, usodepolna ura. Z neba lije, kakor da so se utrgali oblaki, treskanje in bliskanje razsaja s podvojeno silo, tu pa tam pada tudi ledeno zrnje, strah in groza ubogega kmetovalca.

Ali glej: kmalu se ti zdi, da so se dovolj narazsajali razlučeni elementi, gromenje in treskanje pojema, dež postaja rahlejši, oblaki so se jeli pretrgavati in tu pa tam se je jelo nekako svetliti na obnebu. Prikazujejo se tam gori lepe modre lise, ki pa se širijo bolj in bolj, tako, da vidimo kmalu cele kose obnebja polite z ono divno modrino, toli blažilno za človeško oko.

Dež je ponehal popolnoma, huda ura je mi-

nola. Minola je ona tesnoba, ki jo je provzročal težki vzduh, tiščeči na naša prsa in zrak je postal rahel in svež, da se ti širijo malo popred stisnjena prsa. Človeška bitja dihajo svobodneje.

V tej prisposodbi označena je razlika v čustvovanju primorskih Slovanov pred onim glasovitim občnem zborom „Edinosti“, kateri nam je donesel tisti Spinčičev vsklik o umirajočih, pozdravljajočih one, ki niso umeli svoje dolžnosti in svoje — koristi, in pa po onem krvavem činu doli v Malem Lošinjju, na kojem se je zgražal, kdor je — pošten!

Ta grozni čin narodnega fanatizma naših nasprotnikov; ta grozni čin zdivjanosti, provzročene po izvestnih demagogih, ki vzbujajo vse divje strasti le v ta namen, da mogò vzdržavati svoje gospodstvo, ta grozni čin pretresel je zrak in — sčistil, da dihajo sedaj nekako svobodneje. Tega seveda ne moremo reči, da bi se bilo le za las premenilo politično in narodno položjenje naše; istotako bi se zagrešili proti resnici, ako bi hoteli vzbujati domnevanje, da se je gledé na naše opravilene pritožbe le za las premenilo mišljenje v onih višinah, kjer bi nam lahko pomogli, ako — bi hoteli! Ne, dispozicije tam „gori“ nasproti nam so še vedno iste in, bojimo se, da ostanejo še precej časa. Predsodki in tradicije so preukoreninjene, da bi jih mogli kar hkratu porušiti elementarno dogodki, ki so pretresali naš politički vzduh na občnem zboru „Edinosti“ in — ob smrti nesrečnega Ostermanna.

Umorstvo v Lošinjju ni pretreslo duš naših nasprotnikov in ni premenilo sméri tam gori v višinah, ali pretreslo je naša srca. Huda ura je bila to, ki je sčistila zrak. Zlasti na Hrvatskem je ta huda ura vsaj nekoliko sčistila zrak. Truplo Ostermannovo na mrtvaškem odru bilo je glasen memento na tri dele razkosani hrvatski opoziciji; opomin je bil to, da so si bratje, sinovi jedne in iste matere, jednega in istega naroda in jedne in iste b o d o č-

n o s t i. Ta opomin, prihajajoči od nedolžne žrtve, so razumeli hrvatski rodoljubi in harmonično je donela pesem žalostinka ob grobu Ostermannovem... in daleč na okrog in impozantno in kakor iz jedne duše je zazvenel poziv: *pomagajmo si sami! Osvoobodimo narod iz duševnih spon, a zvezda-vodnica pri svetem delu nam bodi naša mati, naša zaščitnica, naša družba svetega Cirila in Metoda!* Ljubezen do te naše ukupne matere bodi ona točka, ki naj nas spaja v jedno samo neprodrljivo falango in ki naj nas povzdiguje nad vsakdanje prepire. Ta družba bodi simbol bratskega čustvovanja in ukupne skrbi za svoj lastni blagor.

Hrvatska javnost je razumela ta poziv in zlasti hrvatsko časopisje — seveda izvzemši cno, ki je plačano za to, da služi — drugim! — se je združilo v jednodušnem vskliku: *podpirajmo našo družbo, da bode mogla vspešno nadaljevati svoje delo za — odrešenje naroda iz duševnih spon!* Kdo ne bi se radostil na tem soglasju v ljubezni do matere, do vzgojevateljice naroda? Nima rodoljubnega srca oni, ki ne pojmi važnosti tega soglasja. Družba sv. Cirila in Metoda skrbi za vzgojo, a v vzgoji naroda je tudi b o d o č n o s t n a r o d a! Pretresljivi dogodek v Lošinjju spojil je torej sicer razdvojene brate v skrbi za vzgojo naroda po onih krajih, kjer je nevarnost najhujša. Zato se nam širijo prsa kakor po prebiti hudi uri. Sedaj, ko se je zrak sčistil po krvavem činu v Lošinjju, sedaj so nam pokazale opozicijske stranke na Hrvatskem, da so v glavnem jedine! Cilj — bodočnost naroda — jim je isti, le gledé poti so si v navskrižju.

In v tem očiščenem zraku, iz tal rodoljubja, pognala je kar hkratu plemenita cvetka ganljive požrtvovalnosti. Nočemo pripovedovati, da so od vseh strani jeli stekati darovi za družbo sv. Cirila in Metoda po Istri, ampak pokazati smo hoteli na onega poštenjaka v delavski suknji, ki je pod utisom onega dogodka v Lošinjju v seji Star-

PODLISTEK.

10

Karanfil s pesnikovega groba.

Hrvatski Spisal Avg. C e n o a; poslovenil C v e t k o.

„Če sem poznal Prešerna? Pa kako! Tukaj sva sedela skupaj in pila. „Pri mojej duši“, — učen gospod, polna glava kakor polna vreča. Temu je šlo vse kakor iz rokava. Bog za potolaži. Bil je nesrečen, zmiraj je imel glavo obešeno proti tlom. A dober, Bože moj, dober. Jaz sem mu šival čevlje. Pa ni bil ošaben kakor druga gospòda, prazne makove glave, z dovoljenjem. Ni se sramoval govoriti z mojstrom ali kmetom, ni se sramoval govoriti kranjski. Pa je predaval stihe, kranjske stihe, da jih razume vsaj naša duša. Pa kako se to peva, peva se kakor pri večernici, pobožno in sladko. Se govori, da je mnogo tega sežgal na smrtnej postelji. Škoda! Bajje so bile to vragove povesti. Ne verujem. Kako bi tako dobra duša — čevljar je umolknil, izpil čašo. Potem je vzdignil bodičasto glavo, zarudele jače, izbulil oči in začel peti, razbivaje pestjo in kimaje z glavo, zamolklim in hrupavim glasom:

„Luna sije,
„Kladvo bije
„Trudne pozne ure že“.

Nazadnje spomnil sem se tudi pesnikovega groba, o katerem mi je govorila domačinka.

„Nežica“, rekel sem deklici enkrat pri obedu, „gospa vaša tetka mi je rekla, naj se obrnem do Vas. Sprovedite mene in Alberta na Prešernov grob. Ali hočete?“

„Drage volje“, odvrnila je mladenka, „kadar koli želite.“

„Kadar Vam drago“.

„Vse jedno. Precej danes“.

„Dobro. Danes“.

Bilo je popoldne. Lepšega, jasnejega dneva nisi še videl. Visoke gore so se vzdigovale visoko pod modro nebo. Čarobno se je igralo solnce na temno-zelenej jelovini. Gora se je bliščala, kakor da so jo vile preplele mrežoj zlatih nitij. Svetli pašniki so se razprostirali po holmeih kakor svileni pregrinjala in lesene kočice po vrhovih so gledale zadovoljnega lica v svet. Čudno je trepetala svetloba po sivem kamenju kraj potoka in na mahovitih zidinah starega stolpa. Vse je bilo tako mirno, tako voljno, da je duši zelo ugajalo sprehajati se po tem vedrem, ožarjenem kraju. Šli smo na pokopališče. Ne bi vedel opisati Vam ga dobro. Mnogo let je že temu, zato to lahko pozabi najboljši spomin. Tudi ni čudno. Koliko raznolikih slik in krajev po svetu je gledalo od takrat moje oko. Pokopališče je pa pokopališče, posebno na vasi. Na sredi razpeti Sin božji, a okoli njega grobi in križi. Polna knjiga prežite radosti in žalosti, mrvica svetovne zgodovine, a knjiga je za-

pečatena sedmerim pečatom, a na knjigo so napisane neizbrisljive Prešernove besede: „Dolgost življenja našega je kratka“. Samo jedno točko pokopališča sem si živo zapomnil — Prešernov grob. —

„Gospoda moja!“ vskliknila je Neža svojim zvonkim glasom, otvorivši vrata naše sobe, „ako Vam je drago, idimo obiskat Prešerna“.

Za dve minuti bili smo že na poti. Pred nama je korakala deklica. Nabrana kratka suknička temne barve je padala v skladnih gubah od tanjkega pasa k tlom. Majhne nožice v izrezanih, črnih čevljih so se premikale lahkim krilatim korakom, komaj se dotikaje skalnatih tal. Nežno a polno telo, zapeto v telovnik modrega sukna, gibalo se je pred nama kakor cvetka, a na njem majhna glavica, okoli katere so bile zavite temne a sijajne kite, pričvrščene z velikimi, srebrnimi laskami. Tako je stopala deklica poleg seča, ponajveč skakljaje. Zdaj je zapodila metulja iz grma, zdaj je brala robidnice, črne kakor njene oči, zdaj je vtrgala cvetlico, a vse mimogredé, vse tiho pevaje. Jaz in Albert sva jej sledila. Ne besede nismo govorili. Gledala sva pred-se — v deklico. Bržkone sva preveč gledala, zato tudi nisva nič črhnila — morda sva se bala eden drugega. Tako je. Kadar so ti oči, motreče lepoto, preveč žive, kadar je tvoje srce prepolno, je jezik nem.

(Pride še.)

čevičevega kluba **snel prstan s prsta** rekši: „Tu imate, ker nimam drugega!“ Tu imate uzor ganljive narodne požrtvovalnosti, vsi vi slovenski in hrvaški imovituiki! Siromaku, ki se mora preživljati delom svojih rok, trpinu, ki se mora ubijati od zore do mraka, da more vzdržavati svojo borno eksistencijo, pretresel je dušo oni neizmerno tragičen dogodek, ko je hrvaški mladenič moral položiti celó svoje življenje na oltar hrvaške pesmi, in položil je oni zagrebški delavec-siromak svoj prstan, menda svojo jedino dragoceno na oltar rodoljubja. Ta vzgled je pretresljiv. Da smrt Ostermanna ni pustila za seboj nobenih drugih posledic nego ta vzvišeni vzgled idejalnega patrijotizma, vendar rečemo lahko, da mlado življenje Ostermannovo se ni porušilo — zastoj.

In, ali ne obliva rudečica srama tiste vrste „socijalne demokrate“, meneče, da so Bog ve kaj storili za svoje bedne tovariše, ako gazijo v blato tisti vzvišeni čut domovinske ljubezni, kojega je na toli ganljiv način proslavil delavec-siromak v Starčevičevem klubu?! I on se mora ubijati za vsakdanji kruh, i on mora trpeti na krivičnosti socijalnega reda sedanjega: ali beda in trpljenje mu nista mogla udušiti v srcu ljubezni do lastnega rodu. Koli vzvišena prikazen je to, nad onimi, ki slepo in strastno gazijo po nižinah svojih brezmejno materialističnih nazorov.

Daj, posnemaj ta krasni vzgled — kdor more! Ne zahtevamo, da stori vsakdo razmerno toliko za našo družbo, kolikor je storil oni zagrebški delavec, ali to smemo zahtevati, da stori vsakdo vsaj nekaj! Še-le ko pridemo do tega, da bode vsakdo polagal svoj darček na korist družbi sv. Cirila in Metoda, mogla bode ista v povoljni meri nadaljevati svoje delo za **o r e š e n j e**.

In tedaj, ko se bode vsestranski posnemal vzvišeni vzgled zagrebškega delavca, blagoslovljali bomo onega, ki je, vspodbujen po hudi uri, po stiski in bedi naroda-trpina po obmejnih pokrajinah, prvi položil — svoj prstan na oltar domoljubja!

A ti slovensko in hrvaško časopisje, ti si še posebno dolžno, da v delu za našo zaščitnico, vršečo svoj plemeniti namen pod imenom slovenskih blagovestnikov, pahneš od sebe vse več ali manj opravičene rekriminacije, da pozabiš na morda prebite krivice in da se združiš v velik akord slovenskega patrijotizma. Ako storiš tako, smelo bodeš reči tudi ti, da si položilo dragocen prstan — ta znak nerazdružljive zveze — na oltar — slovenske bodočnosti!

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 19. avgusta 1896.

Italijanski radikalci in dunajski parlament. Vse kaže, da se bližamo zaključku dōbe neudeleževanja naših italijanskih radikalcev na volitvah v državni zbor. Čim bolj se bližajo nove volitve, tem živahnej postaja razgovor v italijanskih listih: ali naj Italijani i v bodoče sledé taktiki neudeleževanja — koji taktiki je bil namen jedino le ta, da ne pozabi svet, da po menenju radikalcev bi morali italijanski poslanci tržaški pravo za pravo zahajati v neki drugi parlament — ali pa naj opuste to taktiko ter se prihodnjič spuste v volilno borbo. Od rešitve tega vprašanja so zavisni tudi mandati naših „konservativcev“. Ako se radikalci spuste v borbo, potem so Burgstaller in tovariši najbrže zadnjikrat zastopniki tržaškega mesta v parlamentu na Dunaju. Ti gospodje so hoteli sedeti na vladnem in radikalnem stolu, a mi jih že vidimo, kako sedé med obema stoloma na — tleh! Neprijeten res je tak izgled v bodočnost, ali mi sodimo, da se jim ne zboljša — ker smo precej dobro poučeni, kako sodijo rudečkarji o Burgstallerju in družbi —, tudi če bi gosp. vlastelin iz Ban položil še toliko stotakov na žrtvenik laškega vseučilišča. Radikalna gospōda sicer radi jemljejo Burgstallerjeve stotake, ali svoje sodbe o njem ne premene nikdar! — Ako bodo torej radikalci volili o prihodnjih volitvah, volili bodo svoje ljudi! In volili bodo skoro gotovo, ker je tako sklepati iz dosedanjih izjav laških listov. Le to vprašanje ostaja odprto, da-li pojdejo tudi na Dunaj ti izvoljeni poslanci? V včerajšnjem „Indipendenteju“ vsaj čitali smo menenje za udeležbo na volitvah,

a neudeležbo na parlamentarnem delovanju. Torej demonstracija naj bi ostala, le s to razliko, da so poprej volilci demonstrirali proti državi, odslej pa bi demonstrirali izvoljeni poslanci!

Je zopet tacih v radikalnem taboru, ki menijo, da naj bi se udeležili volitev le v V. kuriji, češ, tam se pojavi pravo javno menenje. Volitev v V. kuriji naj pokaže, da je Trst čisto italijanski in čisto liberalen. Tako pluskajo sem in tja valčki menenj v radikalnem taboru, toda — ako prav sodimo — je sedaj glavna struja za splošno udeležbo na političkih volitvah. In v onem hipu, ko bodo radikalci jeli oddajati svoje glasove, pridejo na vrsto naši „konservativni poslanci“, ko bode veljal i njim tisti znani rek: Sic transit gloria mundi! Mi smo seveda hladni do dra duše v očigled tem bodočim dogodkom, ker nam je povsem vsejedno, ali nas na Dunaju pobija Burgstaller, ali pa, recimo, Rascovich. Ne, skoro da ni vse jedno. Raje naj nas pobija Rascovich, kajti pri Rascovichu bodo gori na Dunaju kmalu vedeli, po čem je maslo, pri Burgstallerju pa niso vedeli nikdar. Jasnost pa je neprecenljivo dobro v političkih borbah.

Z izvestne strani se pa bode morda skušalo izkoristiti to spremembo v taktiki naših radikalcev v tem smislu, kakor da so le-ti popolnoma premenili svoje stališče nasproti državi, da so dali slovo za vedno svoji intransigenci. Ako bi se i na Dunaju hoteli udajati takim iluzijam, jim pa povemo že danes, da jim ne izostane najneprijetnejše razočarenje. Naši italijanski radikalci utegnejo nekoliko premeniti svojo taktiko, recte: potuhniti se, svojega stališča nasproti avstrijskemu parlamentu ne premene nikdar! Kdor jih pozna, ta nam pritrđi gotovo!

Zaroka prestolonaslednika italijanskega s črnogorsko princezino Jeleno je sedaj — poleg dogodkov na Kreti in predstojećem potovanju carske dvojice ruske — v ospredju evropskega razgovaranja. Pred vsem se svet zanima za vprašanje: Ali bode to zakon ljubezni ali zakon — hladnih računov?! Jelena je krasna hči svojih krasnih starišev, Jelena je hči zdrave krvi kakoršne je malo v Evropi, Jelena je — kakor vsi otroci kneza črnogorskega — vzgojena uzorno in vcepljeno jej je tisto plemenito mišljenje, ki odlikuje od nekdanje plemenite roditelja. Zato radi verjamemo italijanskim listom, ki tude trdovratno, da je srce napotilo princa Neapeljskega na Cetinje. Ali vendar se ne moremo iznebiti uverjenja, da je ta korak laškega princa — ki je v prvi hip presenetil ves svet — tudi sad računov. Italija je v položaju, da si ne more pomagati ne naprej ne nazaj. Italija ve tudi, da je vzrok nje gospodarski mizeriji po velikem delu nje brezmiselná borba z bogato Francijo. Italija ve tudi, da ob današnjih odnošajih pot do sprave s Francijo vodi preko Peterburga; in slednjič pozna Italija razmerje med Peterburgom in Cetinjem. Ali ni morda Italija, ko je iskala neveste svojemu prestolonasledniku, zajedno iskala poti do Peterburga? Misli si moramo tako, sosebno ako opazujemo, kako temeljito so premenili italijanski listi svojo pisavo o Rusiji. Nekateri listi so že začeli kar naravnost zabavljati proti trozvezi. Teško, težko je misliti, da bi ženitev italijanskega prestolonaslednika ostala brez posledic v političkem pogledu. Na to seveda ni misliti, da bi Rusija Italiji na ljubo premenila smer svoje v lapidarnem slogu koncipirane politike, ali nekaj drugega je možno — da se namreč Italija prilagodi veliki ruski politiki z namenom, da si v senci te politike in v prijaznosti s Francijo nekoliko zaceli svoje gospodarske rane, ki jih jej je zasekala trmoglava in izzivljiva politika Crispijeva. Po takem preobratu pa se mora temeljito premeniti razmerje Italije do trozveze, v prvi vrsti do naše države. Uverjeni, da je v politiki najnevarnejša in najnesrečnejša tista taktika ptiča štruca, ki skriva svojo glavo, da le ne bi videl, kaj se godi okoli njega, moramo povedati naravnost, da sedanji dogodek na Cetinju — istotako kakor je bila zdravijca kneza črnogorskega v Belemgradu — znači izgubo v bilanci naše vnanje politike. Ali treba jasnejega dokaza, na kako trhlenih nogah stoji naše zavezništvo z Italijo?! Tako je, prav tako s to zvezo, kakor vedno trde vsi oni razsodni politiki, ki se niso ujeli v zanjke nemškoliberalnega in madjarskega mišljenja. Danes bolj nego kedaj poprej

kličejo dogodki sami našim državnikom: uredite vendar enkrat državo na znotraj po nje naravnih odnošajih, odpravite vendar enkrat politiko zgrešenih tradicij in praznih fikcij; in na tej na naravnem stanju sloneči notranji politiki zadovoljena narodov — zgradite potem svojo vnanjo politiko. Le taka vnanja politika, koji bodo podpirajoči stebri vsi narodi te države, bode mogla trajno imponovati na vse strani!! Take misli morajo obhajati človeka, ko motri sedanje vrvenje po Evropi.

Poroka italijanskega prestolonaslednika s princeso Jeleno se bode baje vršila v Rimu že v mesecu oktobru. Nadalje trde rimske vesti, da črnogorski knez pride v Monzo posetit kraljevo dvojico italijansko, a car ruski da pride v Rim povodom poroke. V Vatikanu pa da premišljajo o tem, da-li ne bi bilo umestno, da bi koji viši cerkveni dostojanstvenik blagoslovil novoporočenca.

Nočemo ugibati, v koliko da te vesti slone na trdni podlagi, ali vsakako je dolžnost avstrijski diplomaciji, da dobro pazi, kaj dela!

Vsi merodajni listi Italije pozdravljajo simpatičnimi besedami morebitno zaroko princa Viktorja Emanuela s princesino Jeleno. Izražajo svoje veselje na tem, da je bodoči kralj Italije mogel izbrati si nevesto, ki odgovarja vsem konvencijam, a zajedno da je izbral isto nevesto po nagibu lastnega srca. „Tribuna“ želi, da bi bila Jelena, morebitna bodoča kraljica Italije, tako dobrega srca, kakor slove, da je lepa. Potem govori „Tribuna“ o iskrenem prijateljstvu in tesnem sorodstvu, ki spaja obitelj carjevo z obitelji kneza Črnogorskega ter zaključuje svoja izvajanja tako-le: „Ker se čini v tej blaženi trozvezi, da naša zaveznika postopata vsak na svojo roko in umeta izvrstno goniti vodo vsak na svoj mlin, bodeta morala sedaj morda upoštevati izlet italijanskega prestolonaslednika nasproti ruskim simpatijam“. — Mar ne zveni iz teh besed nekaka špekulacija na rusko protekcijo Italije?

Položaj na Kreti. Slabe vesti prihajajo s Krete. Pričeli so zopet spopadi med Turki in uporniki, in kakor vse kaže, razširi se revolucija tudi na skrajni vstočni del otoka. Francoske in ruske vojne ladije pred Kreto dobile so nalog, da vsprejemajo kristijane, ako bi se ponovili izgredi v Kaneji. Konzuli ostalih evropskih držav so izjavili, da izkrcajo v tem slučaju vojake z ladij dotičnih držav.

„Kölnische Ztg.“ javlja iz Carjegagrada, da se je 500 Krečanov, ki so bili pobegli s Krete, vrnilo zopet tja, toda ne praznih rok. Nesli so seboj 10.000 pušk in 70.000 nabojev. Govori se, da se je izkrcalo na Kreti 28 grških častnikov, ki so prinesli seboj mnogo pušk-repetirk.

Različne vesti.

Cesarjev dan. Gromenje topov in slovesno zvonjenje zvonov tržaških cerkvá naznanjalo je dne 18. t. m. že ob rani zori, da je napočil patrijotički praznik, ki vzbuja iskrena čutila občudovanja in hvaležnosti do očetovskega svojega vladarja v srcu slehernega lojalnega Avstrijca. In bilo je, kakor da bi se veselilo tega dne tudi nebo, kajti prekrasen poleten dan je bil ta, ki se je smehljal nad nami. Ob 5. uri zjutraj pričela je glasba 47. pešpolka svirati budnico. Pod zvoki veselih koračnic prehodila je glavne ulice mesta. Ob 9. uri zjutraj bila je slovesna sv. maša v stolni cerkvi pri sv. Justu. Iste so se udeležili: c. kr. namestnik vitez Rinaldini na čelu namestništvenega uradništva, kontreadmiral baron Minuttillo, mnogo štabnih in viših častnikov vojske in mornarice, načelniki in uradniki različnih državnih oblastnij, župan dr. Pitteri na čelu raznim svetovalcem in občinskim uradnikom, konzuli, zastopniki Lloyda, železnice, deputacije raznih društev in korporacij itd. ter mnogo občinstva. Pred cerkvijo stoječe vojaštvo je oddalo dešarže o glavnih treh momentih sv. maše. — Po dovršeni službi božji poklonila sta se župan dr. Pitteri in podžupan Dompieri ces. namestniku, da izrazita v imenu mesta čestitke ter zagotovita čutila lojalnosti prebivalstva mesta tržaškega, mestnega sveta in njega predsedništva. Baš tako je izrekla svoje čestitke deputacija škofijskega kapitla.

Slovesna služba božja bila je tudi v protestantski, v pravoslavni, in grško-vostočni cerkvi. Istotako v izraelitiškem templju.

Ob 2. uri popoldne zbrali so se častniki na slavnosten obed v hotelu „Acquilla nera“. Kontre-admiral baron Minuttillo je izustil tem povodom običajno zdraviljo na Nj. Veličanstvo.

Zvečer je bila slavnost v „Boschetto“, koja je priredilo društvo „Austria“. Gozdič je bil lepo okrašen in razsvetljen. Dve godbi (47. peš-polka in jedna civilna) skrbeli sti za zabavo. Slavnost je počastil s svojim obiskom ces. namestnik vitez Rinaldini. Na tej slavnosti bila so zastopana tudi slovenska društva tržaška po deputacijah. Na tej slavnosti je bil ogromno zastopan zlasti uradniški stan.

Visoko odlikovanje. Nj. Vel. cesar podelil je ministru za zunanje stvari, grofu Goluhovskemu, red zlatega runa.

Osebnostna vest. Ces. kr. namestnik vitez Rinaldini vrnil se je večeraj zjutraj preko Ljubljane in Trbiža v Millstadt na dopus.

Poveljnik III. voja in zapovedujoči general v Gradcu, fzm. baron Reinländer, slavil je dne 17. t. m. 50letnico dejanske svoje službe v vojski. Tem povodom odlikoval ga je Nj. Vel. cesar jako ljubeznivim, lastnoročnim pismom. (Viljelm baron Reinländer se je poročil dne 20. junija 1829. v Pavramu na Moravskem, torej je še-le v svojem 67. letu. Ured.)

Zlata poroka grofa Hohenwarta. Dne 18. t. m. slavil je grof Hoherwarta svojo zlato poroko. Tem povodom izročil je klub konservativcev bivšemu svojemu predsedniku čestilno adreso.

Mestna delegacija tržaška povodom cesarjevega rojstnega dne. Povodom rojstnega dne Njeg. Vel. cesarja podarila je mestna delegacija tržaška iz občinskega imetja 1000 gold. za siromake v mestu, 200 gld. za siromake v okolici in 500 gl. za vojaštvo tukajšnje posadke.

Doneski za moško podružnico družbo sv. Cirila in Metoda v Trstu. Flenčkajnerji so nabrali pri krstitvi patrov Furiosus, Teranus in Klobasarius 7 kron, ga. Ivana Ščitar je darovala za najden mošniček 1 krono, g. Ivan Balanč s Proseka je daroval kot Ciril-Metodov dar 2 kroni. Prečitavši poročilo o glavni skupščini družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani sta darovala Josip Štoka in Ivan Kocmur vsak po 1 krono, temu znesku so dodali Anton Vidau z Opčin 40 stot. Anton Kvas in Anton Šorli po 1 krono, g. Fran Dukič iz Sezane je daroval 1 krono za knjižico „Je li vse prastarina“.

II. izkaz darov za zastavo bratovščine sv. Cirila in Metoda pri sv. Jakobu v Trstu. Od 18. januarja do 18. avgusta so darovali: Msgr. Fr. Černe in P. Flego po 10 Kr. A. Kerševan 6 Kr., J. Sila 5 Kr. A. Saražin, P. Černe dr. G. Gregorin, N. N., P. S., A. H., Fr. Sila, J. Warty po 4. Kr., Fr. Fabian 3 Kr., M. Kreševič, A. Jerič, Fr. Žitko, L. Štrekelj, J. Kersten, M. Kolman, J. Šnebelj, Fr. Curk, Fr. Guštin, A. Velušček, A. Knebelj, A. Karabaič, M. Posolej, M. Mandić, H. Šonc, J. N., N. N. po 2 Kr., A. Zlobec, M. Kramar, M. Rožanec, Fr. Andrejčič, N. N., S. Ulčakar, A. Hvala, J. Ozimek, A. Gombač, Fr. Gombač, A. Terčelj, N. N., Križman, A. Černe, Fr. Hitti, J. Gregorič po 1 Kr., A. Zlobec in Fr. Košir po 60 stot.; v gostilni pri lepih pogovorih se je nabralo 20 stot. — Skupaj 117 Kr. 60 st., in z 269 Kr. 6 stot. objavljenimi v I. izkazu dne 18. januarja t. l. v „Eдинosti“ šte. 8. zjuranje izdanje, 386 Kr. 66 stot.

Hišni preiskavi in — zapor. Tukajšnji policijski organi prevleli so predvečerajšnjem hišno preiskavo na stanovanju comptoirista Nikole Udine. Potem so ga zaslislali na policiji na zapisnik in — pridržali v zaporu. — Isto se je zgodilo z inženirjem Ivanom Menesinijem: hišna preiskava, zapisnik in slednjič zapor. O čem je tu šlo, tega ne znamo, ker policija ni objavila ne vzroka, ne izida tem hišnim preiskavam. Bržkone gre tudi tu za politiške grehe, segajoče — onkraj meje.

Olikanost naših sodeželanov italijanske narodnosti. Iz okolice nam pišejo: Gospod urednik! Menda se je res vse zaklelo proti nam. Evo vam zopet slučaj o olikanosti naših ljubih sodeželanov.

Za Veliki Šmaren šlo je — kakor običajno — večje število naših vernih okoličanov na božjo pot v Barbano na Furlanskem. V soboto so prosili za prenočišče v samostanu. Neki jako uljuden

furlanski duhovnik pa se je zadril nad njimi (seveda v jeziku della dolce favella), da tu ni prostora za „ščave“.

Okoličanskim dekletam je pa prepovedal prepevati v cerkvi slovenske pesmi. Po menenju tega gospoda menda Bog ne razume slovenskega jezika.

Slovenski romarji so požrli te psovke od strani „izobraženega“ furlanskega duhovnika, ki propoveduje sicer, da se moramo vsi ljubiti, da smo vsi bratje, da je ukazal Kristus svojim učencem, učite vse narode itd.

Požrli pa so jih radi svetosti kraja, nikakor pa ne radi njegove osebe.

Slovenski romarji! Ker vas Italijani tako zaničujejo, — da si radi vsprejemajo od vas vsaki krajcar —, obiskujte rajši druga božja pota, katerih je na Slovenskem mnogo!

Izvestna goriška gospoda pa naj bi rajši udrihala po takih ljudeh, dasi stanovskih tovariših, ali neizprosnih sovražnikih našega naroda, kakor po namišljenih slovenskih liberalcih, socijalnih demokratih itd.

Nekoliko besedi pred občnim zborom „Kmetijske družbe za Trst in okolico“. Na odločno zahtevo priobčujemo nastopni dopis, prepuščaje odgovornost za vsebino istega g. dopisniku samemu: Pred dvema ali tremi leti se je ustanovila „Kmetijska družba za Trst in okolico“. Kako veselje je zavladao takrat v vseh slojih našega ljudstva, ko je prinesla cenjena „Eдинost“ veselo vest o potrditvi pravil prekornostne družbe. Kar se je tako željno pričakovalo, se je vendar enkrat posrečilo.

Ves naš up smo takrat obrnili do novoustanovljene družbe, dobro vedé, da je kmetijstvo glavna opora slovenskega življa v okolici, dobro vedé, da je bodočnost našega naroda tesno spojena s procvitanjem racionalnega kmetijstva. So se pa spolnile vse naše nade, katere smo stavili do „Kmetijske družbe“? Jednostavno je vprašanje, a ravno tako jednostaven in lakoničen je odgovor: „Ne.“ Družba se ni povzpela do iste višine, kakor je večina upala, ampak mi smo še na oni stopinji, če ne morda še nekoliko nižje. Je-li pa spolnovala „Kmetijska družba“, recte njeni odbor, popolnoma svojo dolžnost? V začetku, namreč v prvem letu, sklicevali so se razni shodi v okolici, kateri so bili precej dobro obiskovani in bi bili imeli gotovo zaželjenega vspeha, ako bi se vstrajno delovalo na istej poti. A žalibog, prvotno navdušenje je začelo pojemati, in tudi „Kmetijsko družbo“ je zadela usodepolna kap, tudi ona je začela hirati, in ako pustimo še tako nadalje, hirala bode do svoje bližnje smrti. A kdo je temu kriv? Nočem nobenega dolžiti, ker mi niso znane popolnoma društvene tajnosti, a gotovo ni odbor brez vsake krivde. Cenjeni gg. odborniki, položite roko na svoje srce in vprašajte se: „Smo-li vršili svojo dolžnost v polni meri?“ Marsikateri ne dobi popolnega odgovora. A niso vsi odborniki nedelavni, ker hvala Bogu! še najdemo delavnih mož, katerim ni za čast, ampak za korist in blaginjo naroda, in le njim se imamo zahvaliti, da še danes obstoji „Kmetijska družba“. A kaj pomaga to, ker taki možje so le redko sejani? Kaj naj stori palček proti velikanu? Kaj naj storé, ako manjka pri seji polovica odbornikov! Kaj naj storé, ako sklicuje g. predsednik še tako pogosto seje? Koliko sej je bilo minolega leta? Izgovorov res ne manjka tem gospodom; res je, da nam je tekmovali s tekmečem, katerega izdatno podpira visoka vlada; res je, da je okoličan nezapljiv in zeló konservativen, a vse to se lahko premaga, in to so le piškovi izgovori. „Per aspera, ad astra“, pravi že stari Rimljan; a tudi Slovenec vé dobro, da je resničen pregovor: „Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača“. Nikarte misliti, da bodo takoj v začetku letela pečena piščeta v usta, ampak le po vstrajnem delu in naporu dosežemo svoj cilj. Začeti je treba zopet, in nikakor ne smemo nadaljevati sedanje poti. Občni zbor je pred durmi. Glejte torej, národní kmetovalci, da pridete v velikem številu na ta zbor. Vsak stopi pogumno, da-si priprost kmet, na oder, in grajaj, kar je graje vredno, a hvali le to, kar zasluži občo hvalo; a zraven ne pozabi noben svojih svetih dolžnosti do družbe. Spolnujte natanjko, kar velevalo pravila! Posebno pozorni bodite o volitvi novega odbora in volite le delavne može na čelo te prekornostne družbe. A novi odbor nastopi prejšnjo

pot, sklicuj potrebne shode. Saj ni treba, da so učeni, ampak naše ljudstvo je priprosto in priprost mu bodi tudi pouk. Sila je skrajna! Le pogledjte po okolici: še par let tako, in kmetijstvo je propalo, z njim pa tudi Slovan — okoličan. Potem lahko vskliknemo s Spinčičem: „Morituri te salutant!“ Cvetko.

„Slovensko planinsko društvo“ je otvorilo dne 9. t. m. na Kodarici, $\frac{3}{4}$ ure pod vrhom Triglava, „Triglavsko kočjo“. Krasno jednonadstropno poslopje leži 2450 m. nad morjem. Blagoslovil je ta slovenski planinski narodni dom č. g. župnik Jakob Aljaž, častni člen našega vrlega „Slov. plan. društva“, vrl rodoljub slovenski, ki se je lani oslavil s svojim svetovnoznanim stolpom na vrhu Triglava. Tudi ta kočja je plod njegovega neutrudljivega delovanja v triglavskem pogorju. Bito je pri slovesni otvoritvi triglavske kočje, ki presega po svoji visoki legi in velikosti vse druge v okrilju otca Triglava, okoli 100 ljudij, na vrhu Triglava pa tisti dan 60. Navdušeni govori in krasno petje segli so vsem navzočim do srca. „Slovensko planinsko društvo“ se je razvilo v 3 letih svojega obstanka tako krepko, da sme biti nanje ponosen ves slovenski narod. Koliko se je storilo, odkar je poseglo to vrlo društvo s krepko roko v naše krasne planine, za potovanje po lepi naši domovini, vé najbolj ceniti isti, ki sam potuje po njej. Gotovo je „Slovensko planinsko društvo“, ki nam je postavilo že lepo število planinskih koč, znamenovalo nad 200 potov, oziroma jih nadelalo in popravilo, poleg družbe sv. Mohorja in družbe sv. Cirila in Metoda najodličnejše slovensko društvo; kajti s tolikimi uspehi se ne more ponašati nobeno drugo društvo v tako kratkem času svojega obstanka. Le tako naprej! J. C. O. —

Pikra primera. Pariški Rotšild biva sedaj na letovišču v vasi Pregny blizu Genfa, kjer ima svoj gradič. V Pregnyju pa je tudi grad, ki ima stolp in v stolpu uro. Bijenje te ure pa je motilo nervoznega barona in zato je zahteval, naj občinski zastop sklene, da se ura v stolpu ustavi za časa njegovega bivanja v Pregnyju. Kaj se ne stori vsega Rotšildu na uslugo! Občinski zastop je zatorej smatral Rotšildovo željo poveljem in sklenil je z večino glasov, da je ustaviti dotično uro. — Ta sklep občinskega zastopa je jako pikro obsodil socijalistiški list „Peuple de Génèvre“. Zasolil jo je tako-le: „Prihodnje leto bode baron zahteval brezdvombeno, da naj občinski zastop zabrani riganje oslom. In občinski zastop sklene seveda v tem smislu ter zaukaže svojim členom, da morajo molčati absolutno“.

Zaigran denar, nabran za spomenik. Minole sobote zaprli so v Parizu bankirja Marka del Pont, krivega poneverjenja. Vlada argentinske republike bila je namreč nedavno sklenila postaviti spomenik bivšemu predsedniku republike Sarmientu. V ta namen otvorila je javno podpisovanje. V Parizu bilo je poverjeno nabiranje podpisov in denarja bankirju del Pont. Mož je dobil v roke okroglih 60.000 frankov. Namesto pa da bi bil denar odposlal argentinski vladi, pričel je z njim igrati na borzi. Siromak pa je imel „smolo“ in v par dneh zaigral je vse. Slednjič je moral to priznati argentinski vladi, zajedno pa je prosil leto dnij odloga, da povrne poneverjeni denar. Argentinska vlada mu je dovolila odlog in res je del Pont povrnil v obrokih 42.000 frankov, a konečno je izjavil, da še primanjkuje 18.000 frankov vrniti ne more in ne more. Predno pa je še argentinska vlada kaj ukrenila, razljutili so se oni Parizani, ki so dali denar za spomenik in so ovadili nepoštenega bankirja.

Sodnijski uradnik v preiskavi. Z Dunaja javljajo: Tajnik sveta deželnega sodišča dunajskega, Stettermeyer, je odpuščen iz službe, ker se je našlo več nepravilnostij v njemu poverjeni uradni upravi. Pričela je disciplinarna preiskava proti njemu.

Dva mlada Žida — pobegnila. Iz Budimpešte sta pobegnila 211. trg. pomoč. Geza Reich in 171. njegov tovariš Aleksander Goldschmied. Njiju beg ne bi bil izvestno nikogar vznemirjal, da si nista nadepolna Izraelca preskrbela denarja na pot iz — tujih žepov. Poneverila sta namreč okroglih 5000 gld. Policijsko ravnateljstvo v Budimpešti poslalo je brzojavnim potom tiralnico na vse kraje sveta za begunoma.

